

Sygn. akt I Ns 440/17

POSTANOWIENIE

Dnia 9 maja 2018 r.

Sąd Rejonowy w Ciechanowie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Lidia Kopczyńska

Protokolant: protokolant Milena Kołpak

po rozpoznaniu w dniu 9 maja 2018 r. w Ciechanowie

na rozprawie

sprawy z wniosku małoletnich Z. K., M. K. reprezentowanych przez rodziców A. K. i Ż. K.

o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku

postanawia:

oddalić wniosek.

Sygn. akt I Ns 440/17

UZASADNIENIE

We wniosku z dnia 7 grudnia 2017 r. (data stempla pocztowego na kopercie) małoletni wnioskodawcy Z. K. i M. K., reprezentowani przez przedstawicieli ustawowych A. K. i Ż. K., wnieśli o zatwierdzenie oświadczenia woli o odrzuceniu spadku po J. S., który zmarł w dniu 11 grudnia 2013 r. w C., ostatnio stale zamieszkałym w C..

W uzasadnieniu wniosku wnioskodawcy wskazali, iż ojciec małoletnich A. K. odrzucił spadek po J. S. poprzez złożenia oświadczenia przed tutejszym Sądem w dniu 11 marca 2016 r. Spadkodawca był dalekim krewnym A. K. i nie mając z nim kontaktów odrzucił po nim spadek. Po uzyskaniu informacji, że pozostali krewni odrzucili spadek, obawiając się, że w skład spadku wchodzi długie spadkowe, wnioskodawcy złożyli niniejszy wniosek.

Na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

J. S. zmarł 11 grudnia 2013 r. w C. i ostatnio stale zamieszkiwał w C.. Bliżsi spadkobiercy złożyli oświadczenia o odrzuceniu spadku po nim. Siostrą J. S. była babcia A. A. N., która zmarła przed śmiercią spadkodawcy. A. N. miała 6 dzieci, w tym matkę A. D. K., która odrzuciła spadek po J. S. w dniu 23 października 2015 r. Przed Sądem Rejonowym w Ciechanowie w dniu 11 marca 2016 r. A. K. złożył oświadczenie o odrzuceniu spadku. Sąd uprzedził A. K. o skutkach złożonego oświadczenia, w tym o tym, że w jego miejsce uprawnionymi do dziedziczenia staną się jego dzieci. A. K. poinformował Sąd, że ma dwoje dzieci: Z. K. i M. K. (dowód: kserokopia protokołu z akt I Ns 15/16 tutejszego Sądu k. 5-6 akt).

Dzieci A. i Ż. K. urodzili się: M. K. 21 lipca 2003 r., a Z. K. 2 listopada 2005 r. (dowód: odpisy aktów urodzenia k. 5-6 akt III Nsm 157/16 Sądu Rejonowego w Pułtusku).

W dniu 27 maja 2016 r. A. i Ż. małż. K. złożyli wniosek do Sądu rejonowego w Pułtusku o wyrażenie zgody na odrzucenie spadku po J. S. w imieniu małoletnich dzieci z tego względu, iż w skład spadku wchodzi długi (dowód: wniosek k. 1 akt III Nsm 157/16 Sądu Rejonowego w Pułtusku).

Postanowieniem z dnia 26 sierpnia 2016 r. Sąd Rejonowy w Pułtusku zezwolił A. i Ż. małż. K. na odrzucenie w imieniu Z. K. i M. K. spadku po J. K.. Orzeczenie stało się prawomocne w dniu 17 września 2016 r. (dowód: postanowienie k. 17 akt III Nsm 157/16 Sądu Rejonowego w Pułtusku).

W formie aktu notarialnego w dniu 17 października 2017 r. A. i Ż. małż. K., w imieniu małoletnich dzieci Z. K. i M. K., złożyli oświadczenia o odrzuceniu spadku po J. S. (dowód: wypis aktu notarialnego k. 25-26 akt).

W dniu 7 grudnia 2017 r. A. i Ż. małż. K., w imieniu małoletnich dzieci Z. K. i M. K., złożyli do tutejszego Sądu wniosek zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku (dowód: wniosek k. 2-3 akt, koperta k. 7 akt).

A. i Ż. małż. K., w imieniu małoletnich dzieci Z. K. i M. K. oświadczyli, że zdawali sobie sprawę z tego, że termin do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku w imieniu małoletnich liczył się od chwili uprawomocnienia orzeczenia Sądu Rejonowego w Pułtusku, a zwlekali ze złożeniem oświadczenia, gdyż nie wiedzieli co wchodzi w skład spadku (dowód: zeznania A. K. k. 27-28, 34 akt, Ż. K. k. 28, 34 akt).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumenty dołączone do akt niniejszej sprawy, dokumentów w aktach sprawy I. N. 157/16 Sądu Rejonowego w Pułtusku oraz zeznań A. K. k. 27-28, 34 akt, Ż. K. k. 28, 34 akt.

Sąd uwzględnił dołączone dokumenty, ich prawdziwość nie była kwestionowana i nie budzi wątpliwości.

Sąd nie dał wiary zeznaniom A. i Ż. małż. K., iż nie złożenie przez nich oświadczeń w imieniu małoletnich dzieci wynikał z faktu, że nie wiedzieli oni co wchodzi w skład spadku po J. S.. Już z faktu, że A. K. odrzucił spadek wynika, że zdawał on sobie sprawę z tego, że w skład spadku mogą wchodzić długi. Ponadto istnieniem długów spadkowych wnioskodawcy motywowali swój wniosek skierowany do Sądu Rejonowego w Pułtusku o wyrażenie zgody na odrzucenie spadku w imieniu małoletnich. Tym samym oświadczenia A. i Ż. małż. K. w niniejszej sprawie, iż nie znali składu spadku Sąd uznał za nieprawdziwe, gdyż nie było zgodne z całym materiałem dowodowym.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 1012 k.c. spadkobierca może bądź przyjąć spadek bez ograniczenia odpowiedzialności za długi (przyjęcie proste), bądź przyjąć spadek z ograniczeniem tej odpowiedzialności (przyjęcie z dobrodziejstwem inwentarza), bądź też spadek odrzucić.

Z art. 1015. § 1 k.c. wynika, że oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku może być złożone w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania.

Oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku składa się przed sądem lub przed notariuszem. Oświadczenie to może być złożone ustnie lub na piśmie z podpisem urzędowo poświadczonym (art. 1018§3 k.c.). Złożenie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku przed notariuszem wymaga formy aktu notarialnego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 2006 r., I CSK 228/06, OSNC 2007, nr 7-8, poz. 123).

W niniejszej sprawie spadkobiercy ustawowi dziedziczący spadek w pierwszej kolejności złożyli oświadczenia o odrzuceniu spadku po J. S. w przewidzianej prawem formie tj. przed notariuszem lub przed tutejszym Sądem.

A. K. jako dalszy krewny doszedł do spadku po odrzuceniu spadku przez jego matkę D. K. w dniu 23 października 2015 r. Sam A. K. złożył oświadczenie o odrzuceniu spadku w dniu 11 marca 2016 r. przed Sądem Rejonowym w Ciechanowie. A. K. został przez Sąd uprzedzony o skutkach prawnych złożonego oświadczenia, w tym o tym, że w jego miejsce uprawnionymi do dziedziczenia zostaną jego dzieci Z. K. i M. K..

Dla złożenia przez rodzica małoletniego oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku z powodu błędu (art. 1019 k.c.) konieczne jest uprzednie uzyskanie zgody sądu opiekuńczego. Od chwili uprawomocnienia się orzeczenia sądu opiekuńczego liczy się 6 miesięczny termin do złożenia oświadczenia w imieniu małoletniego.

Postanowieniem z dnia 26 sierpnia 2016 r. Sąd Rejonowy w Pułtusku zezwolił A. i Ż. małż. K. na odrzucenie w imieniu małoletnich Z. K. i M. K. spadku po J. K.. Orzeczenie stało się prawomocne w dniu 17 września 2016 r. czyli termin do złożenia oświadczenia upływał z dniem 17 marca 2017 r. . A. i Ż. małż. K., w imieniu małoletnich dzieci Z. K. i M. K., złożyli oświadczenia o odrzuceniu spadku po J. S., w formie aktu notarialnego, w dniu 17 października 2017 r.

Ponieważ zgodnie z art. 1015. § 1 k.c. oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku może być złożone w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania, to należy uznać, że oświadczenia złożone w imieniu małoletnich wnioskodawców o odrzuceniu spadku zostały złożone bez zachowania 6 miesięcznego terminu od dowiedzenia się przez nich o tytule swojego powołania i prawomocnej zgody sądu opiekuńczego.

W przypadku nie zachowania terminu z art. 1015§1 k.c., spadkodawca może wystąpić do sądu spadku z wnioskiem o uchylenie się od skutków prawnych braku oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku, czyli skutków prawnych niezachowania terminów określonych w art. 1015 § 1 k.c., o ile brak oświadczenia (milczenie spadkobiercy) spowodowany był błędem lub groźbą (art. 1019 § 2 k.c.). Tym samym zostaną zniesione skutki prawne braku oświadczenia w terminie określone w art. 1015 § 2 k.c., spadkobierca "odzyskuje" więc możliwość złożenia oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku.

Spadkobierca uchylający się od skutków złożonego oświadczenia ma obowiązek złożyć jednocześnie oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku (art. 1019 § 1 pkt 2). Z tym uregulowaniem w sferze materialnoprawnej ściśle są związane uregulowania procesowe. Zgodnie z art. 690 § 2 k.p.c., jeżeli skutek prawomocnego zatwierdzenia przez sąd uchylenia się od skutków złożonego oświadczenia zmienia się krąg osób, co do których nabycie spadku zostało już stwierdzone, sąd po przeprowadzeniu rozprawy zmienia z urzędu postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku i orzeka w tym przedmiocie. Rozstrzygnięcie sądu spadku w przedmiocie zatwierdzenia oświadczenia spadkobiercy o uchyleniu się od skutków prawnych niezachowania terminu do odrzucenia spadku (art. 1019 § 2 i 3 k.c.) ma samodzielny charakter i może nastąpić także po stwierdzeniu nabycia spadku (uchwała Sądu Najwyższego z 6 czerwca 2007 r., III CZP 53/2007, LexisNexis nr (...), OSNC 2008, nr 7-8, poz. 78, postanowienie Sądu Najwyższego z 6 lipca 2012 r., V CSK 313/11, niepubl.).

W niniejszej sprawie A. i Ż. małż. K., w imieniu małoletnich dzieci Z. K. i M. K. złożyli oświadczenia w formie przepisanej tj. aktu notarialnego, jednakże po upływie ustawowego 6 miesięcznego terminu. Wnosząc o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych braku oświadczenia przedstawiciele wnioskodawców wskazali na błąd polegający na braku wiedzy o stanie spadku po J. S.. Jednakże błąd na istnienie którego powołali się wnioskodawcy nie daje możliwości uchylenia się od skutków prawnych nie złożenia oświadczenia w terminie.

Nie jest możliwe uchylenie się od skutków oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku, gdy spadkobierca był w błędzie co do skutków prawnych określonych zdarzeń (błąd co do prawa). Przykładowo może to być sytuacja, gdy spadkobierca pozostawał w przekonaniu, że brak oświadczenia jest równoznaczny z odrzuceniem spadku. Nie ma znaczenia prawnego błąd w motywach działania spadkobiercy, błąd bowiem musi być błędem co do treści dokonywanej czynności prawnej. Błąd musi dotyczyć treści czynności prawnej (art. 84 § 1) oraz być istotny (art. 84 § 2). Co prawda mylne wyobrażenie spadkobiercy o stanie spadku może odnosić się do samego faktu istnienia długów spadkowych oraz ich wysokości, jednak aby błąd spadkobiercy był błędem istotnym (art. 1019 § 2 w zw. z art. 84 § 2), należy wykazać, że spadkodawca nie miał wiedzy o długach spadkowych mimo powziętych przez niego odpowiednich, możliwych działań zmierzających do ustalenia rzeczywistego stanu spadku (tak postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 lipca 2012 r., IV CSK 612/11, OSNC 2013, nr 3, poz. 39, z omówieniem M. B., Przegląd orzecznictwa, M. Pr. Bank. 2013, nr 10, s. 50).

Mając na uwadze powyżej zacytowane przepisy sąd uznał, że wnioskodawcy nie udowodnili aby wykazali należyłą staranność w złożeniu w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku, skoro już we wniosku o wyrażenie zgody na złożenie oświadczenia o odrzuceniu spadku złożonym do sądu opiekuńczego motywowali swój wniosek wiedzą o istniejących długach spadkodawcy. Tym samym brak zachowania przez wnioskodawców terminu do złożenia oświadczenia należy uznać za nie wystarczający do zatwierdzenia oświadczeń złożonych po upływie ustawowych terminów.

O kosztach Sąd orzekł w oparciu o treść art 520 § 1 k.p.c. pozostawiając strony przy kosztach dotychczas poniesionych.

Z tych względów Sąd orzekł jak w sentencji postanowienia.

(...)